

Интеллект адам миының шығармашылық қабілеттеріне негізделген. Интеллект туралы ақпарат интеллект коэффициенті (КИ) арқылы көрсетіледі.

Интеллект білімде, оларды қабылдау қабілетінде және адамның іс-әрекетінде, оның мінез-құлқында, шешім қабылдау қабілетінде, әсіресе сыни жағдайларда ерекше шешімдер қабылдауда көрінеді.

Интеллект адамның интуиция, шығармашылық, қиял, эмоция, әлеуметтік құзыреттілік, мораль және т.б. сияқты қабілеттерімен сипатталады. Адамның интеллектісі баланың алғашқы мағыналы қадамдарынан, сөздерінен, іс-әрекеттерінен көрінеді және оның бүкіл өмірі дамиды.

Қызметкердің зияткерлік әлеуетін оның инновациялық міндеттерді құруға және шешуге дайындығы деп санауға болады.

Адамның зияткерлік әлеуетін бағалау үшін бірнеше әдістер бар. Ең танымал – логикалық есептерді шешу қабілетін бағалауға негізделген IQ көрсеткішін есептеу әдісі. АҚШ-та тіпті мүшелері IQ деңгейінің жоғарылауымен ерекшеленетін қоғам бар. Алайда, мұндай әдістер адамның логикалық ойлауының жалпы деңгейін сипаттайды, бірақ оның кәсіби мәселелерді шешу мүмкіндігі туралы түсінік бермейді. Ол үшін алынған білім деңгейін, нақты практикалық іс-әрекет тәжірибесін, адамның ғылыми және инженерлік мәселелерді шешу қабілетін көрсететін нақты көрсеткіштер жиынтығын пайдалану қажет.

Табысты менеджердің айрықша қасиеттері – оның қарым-қатынасы, кәсіпкерлігі, көшбасшылығы. Білікті менеджер ұйымның жұмыс істеу проблемаларын дәл уақтылы анықтау шеберлігіне ие болуы керек, одан да маңыздысы басқару шешімдерінің проблемаларды (басқару жүйесіндегі ақаулар) болдырмау, креативті ойлауы бар дағдарысқа қарсы менеджер болу, интеллектке, білім жүгіне және түйсікке ие болу.

Әдебиеттер

1. Креативный менеджмент: Учебник/ Под ред. д.э.н., проф. А.А. Степанова и д.э.н., доц.М.В. Савиной. – 3-е изд. –М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К⁰», 2019. – 252 с.

Жанабекова А.Г., 1 курс (академик Е.А. Бөкетов атындағы ҚарУ)
Ғылыми жетекші – э.ғ.м., оқытушы Сариева А.А.

БАСҚАРУ ЖҮЙЕСİNДЕГІ ШЫҒАРМАШЫЛЫҚ

«Менеджмент» термині нарықтық экономикалық жүйелердегі ұйым деңгейіндегі әлеуметтік-экономикалық жүйелер мен процестерді басқаруға қолданылады. Шығармашылық менеджмент – басқару ғылымының инновациялық бағыты. Шығармашылық менеджмент менеджерлердің шығармашылық ойлау процесін басқаруды, персоналдың шығармашылық әлеуетін және басқару шешімдерін қабылдау және жүзеге асыру процесінде компанияны басқаруды білдіреді. Мақалада шығармашылық менеджмент түсінігі сипатталады және оның мәні ашылады; менеджерлерді шығармашылық оқыту саласындағы бағдарламалар сипатталған.

Мақалада менеджмент ХХ ғасырда дамыған елдердің экономикасының тиімділігі мен бәсекеге қабілеттілігінің негізгі факторларының біріне айналғанын атап өтті. Ұйымды басқару қызметінің жалпы көлеміндегі ұйымдық-басқару инновацияларының үлес салмағының тұрақты өсу тенденциясы дәлелденді. «Шығармашылық менеджмент» тұжырымдамасының мәні кәсіпорынды басқару жүйесінің құрамдас бөлігі ретінде ашылады. Жұмыс шығармашылық менеджмент пен менеджменттегі шығармашылықтың негізгі зерттеу бағыттарын анықтау тәсілдерін талдауға бағытталған. Талдау нәтижелері шығармашылық менеджмент немесе менеджмент мәселелеріндегі креативтілік әртүрлі ғылыми бағыттарды қалыптастырған қазіргі заманғы менеджментке арналған еңбектердегі зерттеудің негізгі бағыттарының бірі екенін дәлелдеді. Зерттеу нәтижелері «шығармашылық менеджмент» немесе «басқарудағы шығармашылық» тақырыбы WoS деректер базасы бойынша 2004 жылға дейін және Scopus мәліметтері бойынша 2006 жылға дейін ғалымдар арасында танымал болған жоқ деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді. Осы жылдардан кейін мақалалар саны WoS дерекқорында 50% дерлік және Scopus дерекқорында 39% орташа өсу қарқынымен талданатын кезең ішінде 2018 жылға дейін өсті. VOSviewer бағдарламалық құралын пайдалану креативті басқаруды немесе басқару мәселелеріндегі креативтілікті талдайтын кілт сөздердің 8 кластерін анықтауға мүмкіндік берді. Олардың барлығы тығыз байланыста. Ең үлкен кластер 60 элементтен тұрады және келесілерді

қамтиды: үлкен деректер, коммерция, коммуникация, бәсекелестік, бәсекеге қабілеттілік, шығармашылық менеджмент, шығармашылық қоғам, ақпарат және коммуникация, ақпараттық қоғам, ақпараттық менеджмент, ақпараттық жүйе, ақпараттық технологиялар, білімге негізделген жүйе, білім менеджмент, ШОБ, сауалнамалар, стратегиялық жоспарлау, тұрақты даму, технологиялық даму және т.б. Екінші үлкен кластер қалалық экономика саласы мен шығармашылық индустрияның дамуын біріктірді.

Шығармашылық менеджмент – басқару ғылымының инновациялық бағыты. Шығармашылық менеджмент менеджерлердің шығармашылық ойлау процесін басқаруды, персоналдың шығармашылық әлеуетін және басқару шешімдерін қабылдау және жүзеге асыру процесінде компанияны басқаруды білдіреді. Шығармашылық менеджмент менеджерлер мен қызметкерлердің шығармашылық ойлауын басқаруға, олардың бірегей, нақты, көшіруге болмайтын басқару шешімдерін қабылдау әрекеттеріне бейімделуіне тән (заманауи) технологияларға негізделген. Шығармашылық менеджмент өмір сүрудің, ілгерілеудің саналы жаңа жолдарын таңдау мен енгізуді жүзеге асыру қажет болған жағдайда стратегиялық қалыптастыру мақсатында да, қайталанатын төтенше жағдайлар мен дағдарыстарды еңсеру мақсатында да нақты, бірегей және дәстүрлі емес басқару шешімдерін қабылдау әдістемесіне негізделген. Болашақта компанияның нарықтағы бәсекеге қабілеттілігіне қол жеткізу және бәсекелестік күресте табысқа жетуді қамтамасыз етудің қорытынды ұпайы.

Шығармашылық менеджмент стратегиялық қалыптастыру мақсатында да, үнемі туындайтын төтенше және дағдарыстық жағдайларды еңсеру үшін де нақты, бірегей және дәстүрлі емес басқару шешімдерін қабылдау әдістемесіне негізделген, егер саналы түрде өмір сүрудің жаңа жолдарын таңдау және іске асыру, болашақта алға жылжу, компанияның нарықтағы бәсекеге қабілеттілігіне қол жеткізу және бәсекеге қабілетті күресте табысқа жетуді қамтамасыз етудің түпкілікті есебінде жүзеге асыру қажет болса. Табыстар мен сәтсіздіктердің негізгі жасаушылары адамдар екені жасырын емес. Істің сәттілігі немесе сәтсіздігі олардың біліміне, дағдыларына, "жаңа" түпнұсқа бизнес-идеяны шығармашылық және кәсіби түрде тұжырымдауға, стандартты емес жоғары тиімді басқару шешімін қабылдауға және жүзеге асыруға қаншалықты қабілетті екендігіне байланысты. Сондықтан жұмыс берушілер тарапынан креативті менеджерлерге қызығушылық артып келеді – стандартты емес және түпнұсқа идеяларды құру және жүзеге асыру, проблемалық жағдайларды тез және тиімді шешу қабілеті бар өнертапқыш.

Қазіргі уақытта шығармашылықты әртүрлі авторлар адамның қабілеті ретінде қарастырады:

- а) жаңа, бұрын түсініксіз байланыстар ашылады;
- б) практикалық тәжірибеге түбегейлі жаңа нәрсені енгізу;
- в) қарапайым логикалық ойлау шеңберінен шығатын өзіндік ойлау;
- г) шындықты түрлендіру мақсатында стандартты емес, өзіндік, бұрын кездескен мәселелерді шешуге дайын болу.

Егер менеджерлер адам қызметінің барлық дерлік салаларында өздерінің шығармашылық және шығармашылық әлеуетін пайдаланудан, шығармашылық менеджментті пайдаланудан айтарлықтай пайда алатынын түсінсе, онда бұл, әрине, олардың жұмысының тиімділігін айтарлықтай арттырады және олардың компанияларын қамтамасыз етеді, жоғары бәсекеге қабілеттілігі мен көшбасшылық ұстанымы бар мекемелер мен фирмалар.

Менеджердің шығармашылық дайындық деңгейі оның шығармашылық әлеуетін белсендіруден, ой тудыруға шығармашылықпен кірісуінен көрінеді. Шығармашылықтың көмегімен ең жаңа, абсурдты көрінетін, бірақ сонымен бірге оңтайлы қарым-қатынастар ашылады. Шығармашылық жеке тұлғаның әртүрлі жаңалықтарға сауатты және дер кезінде жауап беру қабілетінен көрінеді.

Осылайша, үздіксіз заманауи қызмет менеджерден кәсіби ойлау мен іс-әрекеттің әртүрлі стандарттарын жеңу қабілетін, басқарушылық шешімдерді қабылдау барысында ерекше және стандартты емес ойлау және әрекет ету қабілетін қалыптастыруды талап етеді. Шығармашылық данышпандардың тағдыры екені – фантастика. Шығармашылық ойлау барлығына қол жетімді болуы мүмкін

Әдебиеттер

1. Варфоломеев А.Г. Креативный менеджмент в практической деятельности организации. Известия Тульского государственного университета. Экономические и юридические науки. 2015. № 2-1. С. 153-159.

2. Синева Н.Л. Принципы креативного менеджмента // Инновационные технологии управления. – Сборник трудов Всероссийской заочной научно-практической конференции (12 ноября 2014 г.): Нижний Новгород, 2014. С. 33-35.

3. Синева Н.Л., Павлова Ю., Томайлы Д. Формирование инновационных и креативных менеджеров// Инновационные технологии управления.- Н.Новгород: НГПУ им. К.Минина. – 2014.

4. Синева Н.Л., Томайлы Д.А. Развитие системы инновационно-креативного менеджмента организации// Современные наукоемкие технологии. Региональное приложение – Иваново – №3/2015

Захарченко А.О., магистрант 2 курса по специальности «ГМУ»
(Карагандинский университет им. академика Е.А. Букетова)
Научный руководитель – к.э.н., профессор Ержанова С.К.

ИНФОРМАЦИОННОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ КАК ФАКТОР УПРАВЛЕНИЯ ПРИРОДООХРАННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ

Существующая государственная система управления природоохранной деятельностью в административном плане реализует территориальный принцип. Это обусловило отражение административно - территориального устройства государства в иерархии экологического управления и, в частности, в природоохранной деятельности, которая реализуется на национальном, региональном или местном и локальном уровнях, и одной из основных функций которой является информационная.

С одной стороны, это информирование населения о состоянии окружающей среды, которое проводится в основном через средства массовой информации, путём публикаций о содержании загрязняющих веществ в пробах атмосферного воздуха, воды или почвы, проведения специальных телепередач и другими методами.

С другой стороны, это систематическое и оперативное обеспечение органов государственной власти и заинтересованных организаций информацией о наличии и использовании природных ресурсов, о поступлении загрязняющих веществ в окружающую природную среду, её состоянии, прогнозах изменений и последствий антропогенного загрязнения, а также предоставление другой необходимой информации для принятия управленческих решений по основным вопросам реализации государственной экологической политики и планирования природоохранных мероприятий.

Основными требованиями к ведению государственных кадастров природных ресурсов являются: единая методологическая основа и система показателей; последовательность разработки; объективность информации о количестве, размерах, распределении и качественном состоянии природных ресурсов; непрерывность ведения с периодическим обновлением оценочных материалов, их уточнением и дополнением новыми данными, которые достоверно характеризуют их состояние и использование.

Обязательным условием является также доступность данных кадастров для специалистов, экономичность их ведения, применение современных методов и способов при определении отдельных и комплексных показателей их использования; внедрение современных, в том числе компьютерных технологий, геоинформационных методов обработки данных и предоставления итоговых материалов. В условиях формирования экономики роль кадастров как информационной базы в управлении природопользованием, реализации предпринимательской, внешнеэкономической, инвестиционной и налоговой политики государства значительно возрастает.

Государственная система экологического мониторинга – это система наблюдений, сбора, обработки, передачи, сохранения и анализа информации о состоянии окружающей природной среды и выполнению требований экологической безопасности.

Основными задачами экологического мониторинга являются проведение постоянного наблюдения за состоянием окружающей среды, анализ полученных данных и прогнозирование изменений, обеспечение органов государственной власти достоверной систематической и оперативной информацией.

Выработка определенных управленческих решений в сфере природопользования должна